

LESSON VII

ALPHABET

ਪੈਂਤੀ

ੳ	*	ਅ	*	ੲ	*	ਸ	S	ਹ	H
urha		arha		eerhi		ssassa		haha	

ਕ	K	ਖ	KH	ਗ	G	ਘ	GH	ਕ਼	*
kakka		khakha		gagga		ghagga		ਕ਼	

ਚ	CH	ਛ	CHH	ਜ	J	ਝ	JH	ਞ	*
chacha		chhachha		jajja		jhajja		ਞ	

ਟ	T	ਠ	TH	ਡ	D	ਢ	DH	ਣ	N
tainka		thatha		dadda		dhadda		nahnha	

ਤ	T	ਥ	TH	ਦ	D	ਧ	DH	ਨ	NH
* soft		* soft		* soft		* soft		nanna	

ਪ	P	ਫ	PH	ਬ	B	ਭ	BH	ਮ	M
pappa		phapha		babba		bhabba		mamma	

ਯ	Y	ਰ	R	ਲ	L	ਵ	V/w	ੜ	RH
yaiya		rara		lalla		wava		rharha	

ਸ਼	SH	ਖ਼	KH	ਗ਼	GH	ਜ਼	Z	ਫ਼	F
----	----	----	----	----	----	----	---	----	---

A. NEW WORDS

The consonants reproduced below have no corresponding letters in English. You will need help to learn correct pronunciation.

*		*		*		*		*	
*		ਖ	KH	*		ਘ	GH	ਕ	
*		ਛ	CHH	*		ਝ	JH	ਵ	
*		ਠ	TH	*		ਢ	DH	ਣ	N
ਤ	T	ਥ	TH	ਦ	D	ਧ	DH	*	
*		*		*		ਭ	BH	*	
*		*		*		*		ੜ	RH

i. There is no letter in the English alphabet that corresponds with the sounds of four letters in the fifth row. Therefore., when writing English:

ਤ is represented by "T" (soft) as in "Sat Naam"

ਥ is represented by "TH" (soft) as in "both"

ਦ is represented by "D" (soft) as in "Gurdwara"

ਧ is represented by "DH" (soft) as in "Buddha"

ਤੇਰਾ ਤੇਰੀ	ਤੋਤਾ ਤੋਤੇ	ਨੇਤਾ ਰੇਤਾ	ਸੇਤੀ ਕੇਤੀ
ਥਾਲ ਥਾਲੀ	ਥਾਪ ਥਾਪੀ	ਸਾਥ ਸਾਥੀ	ਹਾਥ ਹਾਥੀ
ਦਾਤਾ ਦਾਨਾ	ਦਾਸੀ ਦੇਸੀ	ਸਦੀ ਨਦੀ	ਸਾਦੀ ਬਾਦੀ
ਧਾਗਾ ਧਾਗੇ	ਧੋਬੀ ਧੋਤੀ	ਬੋਧ ਬੋਧੀ	ਸਾਧ ਸਾਧੂ

ii. The sounds of the letters in column two and four are expressed by adding "H" to the English letter corresponding to the Panjabi letter in the previous column in the same row.

For example:

ਖ	KH	ਖੋਪਾ 'KHOPA'	ਘ	GH	ਘਰ 'GHAR'
ਛ	CHH	ਛਾਪ 'CHHAP'	ਝ	JH	ਝੂਲਾ 'JHOOLA'
ਠ	TH	ਠਗ 'THUG'	ਢ	DH	ਢੋਲ 'DHOL'
			ਭ	BH	ਭਾਈ 'BHAI'

1. ਖਾਲੀ	ਖੇਲ	ਖੇਤ	ਖੇਡ	ਸਿਖ	ਲਿਖ	ਦਾਖ	ਨਾਖ
2. ਛਾਲ	ਛਿਲ	ਛਿਨ	ਛਿਕ	ਰਿਛ	ਪਿਛ	ਨਿਛ	ਕਿਛ
3. ਠੀਕ	ਠੇਕਾ	ਠੇਡਾ	ਠੇਲਾ	ਪਾਠ	ਪਾਠੀ	ਕਾਠੀ	ਲਾਠੀ
4. ਘਰ	ਘੋਰਾ	ਘੋਗਾ	ਘੋਲ	ਲਘੂ	ਅਘੂ	ਸਘੂ	ਰਘੂ
5. ਝੂਠ	ਝੂਠਾ	ਝੋਕ	ਝੋਕਾ	ਬੂਝ	ਸੂਝ	ਬੋਝਾ	ਕੋਝਾ
6. ਢਿਡ	ਢੋਰ	ਢੇਰ	ਢਿਲ	ਕਾਢਾ	ਕਾਢੇ	ਮੋਢਾ	ਮੋਢੇ
7. ਭਲਾ	ਭੋਲਾ	ਭੋਗ	ਭਾਗ	ਲੋਭੀ	ਗੋਭੀ	ਨਾਭ	ਲਾਭ

ਭਾਈ ਛੇਤੀ ਕਰੋ। ਘੋਲ ਦੇਖੋ। ਛਾਲ ਮਾਰ। ਝੂਲਾ ਝੂਟ। ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ
ਘਰ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਰਾਮ ਦਾ ਕੋਠਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਛੇ ਝੋਟੇ ਘੋਰੇ ਵਿਚ ਹਨ।

iii. In the fifth column, the first two letters **ਕ** and **ਢ** are unique and rarely used. They have a very special nasal sound. The reader may ignore them for the present. The third letter **ਣ** is a special "N" sound with additional nasal affects. Change of **ਨ** to **ਣ** changes the meaning of the word. For example, when **ਨ** is replaced **ਣ**, the word **ਕਾਨਾ** (reed), changes to **ਕਾਣਾ** (one eyed person).

Here are some examples:

ਕਾਨਾ	Reed	ਕਾਣਾ	One-eyed person
ਮਨ	Mind	ਮਣ	Unit of weight (about 80 lbs.)
ਸਨ	Were	ਸਣ	Jute fiber
ਖਾਨਾ	Pigeon hole, house	ਖਾਣਾ	Food
ਗਾਨਾ	A thread tied to arm	ਗਾਣਾ	Song

The students will learn this vocabulary slowly as they become more familiar with Panjabi words.

iv. The last consonant **ੜ** is a modified sound of "D". Some persons use "D" in place of this letter, while others prefer "RH" (R hard) to represent this sound in English, for example, kada, karha.(iron bracelet)

ਕੋੜਾ ਫੋੜਾ ਘੋੜਾ ਜੋੜਾ,   ਕੌੜਾ ਚੌੜਾ ਸੌੜਾ

ਮਿਰਚ ਕੌੜੀ ਹੈ। ਖੜਾ ਹੋਕੇ ਝਾੜੂ ਮਾਰ। ਤੋੜਾ ਘੋੜੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਢੋਲ ਨਾ ਛੋੜ। ਧੁਪ ਤੇਜ਼ ਹੈ। ਦਵਾ ਖਾਕੇ ਦਰਦ ਥੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ।

B: HALF 'N' SOUND: TIPPI AND BINDI:

ਟਿੱਪੀ   ਬਿੰਦੀ

When "N" is shortened to be a nasal sound, it is put on the top of the line. The stem is removed and only a semicircle, called Tippi, is used. This is done in case of four vowels, Mukta, Sihari, Aunkar and Do-aunkar. For the other six vowels and Urha it is reduced to just a dot called Bindi.

1/2 N= ਨ = ੰ ਸੰ ਗ = ਸੰਗ sung

ਸੰਕ Sunk	ਜੰਕ Junk	ਸੰਗ Sung	ਪੰਕ Punk	ਹੰਟ Hunt	ਚੰਗ Rung
ਰਿੰਗ Ring	ਸਿੰਗ Sing	ਵਿੰਗ Wing	ਕਿੰਗ King	ਪਿੰਕ Pink	ਸਿੰਕ Sink
ਚੁੰਜ ਹੁੰਝ	ਠੁੰਗ ਪੂੰਝ	ਸੁੰਗ ਕੂੰਜ	ਸੁੰਡੀ ਸੁੰਘ	ਕੁੰਡੀ ਚੁੰਡ	ਜੁੰਡੀ ਸੁੰਡ

ii. Bindi

ਸੇਂਟ Saint	ਪੇਂਟ Paint	ਫੇਂਟ Faint	ਸੈਂਡ Sand	ਬੈਂਡ Band	ਹੈਂਡ Hand
ਗਰਾਂਟ ਤਦੋਂ	ਛਾਂਟ ਕਦੋਂ	ਡਾਂਟ ਜਦੋਂ	ਪੀਂਘ ਲੌਂਗ	ਨੀਂਦ ਸੌਂਗ	ਡੀਂਗ ਹੌਂਟ
ਉਂਘ	ਉਂਚਾ		Long	Song	Haunt

C. ADHIK; □

A symbol to double the sound.

When a consonant is to be repeated (stressed), a semicircle looking up (new moon like) is placed on top of that letter.

Adda	ਅੱਡਾ	Jugg	ਜੱਗ	Tikka	ਟਿੱਕਾ
-----	ਕੁੱਲ	-----	ਲੱਖ	Tull	ਟੁੱਲ

In Panjabi, sometimes ADHIK changes the meaning of the word. For example:

ਕੁਲ	a generation	ਕੁੱਲ	Total, all
ਬੁਝਣਾ	blowing out of candle or fire	ਬੁੱਝਣਾ	To know
ਮਲ	Dirt	ਮੱਲ	A wrestler
ਲੁਕ	To hide	ਲੁੱਕ	Coal tar
ਖਲ	Oil-cake	ਖੱਲ	Hide, skin

D. BOTTOM-DOTTED LETTERS

The five BOTTOM-DOTTED Letters were added to write the Persian and Arabic words. These sounds were not used in the Panjabi language, hence no Gurmukhi letters existed for them. These new sounds for writing Persian words were adopted sometime during the 17th century after the compilation of Guru Granth Sahib by Guru Arjun Dev Ji in 1604. These letters are not there in the Guru Granth Sahib. They have been, however, used lavishly by Guru Gobind Singh Ji in his composition which were mostly written after 1680.

The language experts have suggested that the words of Persian and Arabic origin, for example, Khalsa, Fateh, Khuda and Ghulam, which by common usage have become a part of Panjabi vocabulary be accepted as Panjabi words. Accordingly, in some cases, such words may be found written without a dot at the bottom.

SH	ਸ਼	Push	ਪੁਸ਼
Shore	ਸ਼ੋਰ	Bush	ਬੁਸ਼
Short	ਸ਼ੌਰਟ	Cash	ਕੈਸ਼
Shop	ਸ਼ੌਪ	Rash	ਰੈਸ਼
KH	ਖ਼		ਖ਼ੈਰ
Sheik	ਸ਼ੇਖ਼		ਖ਼ੂਨ
Khan	ਖ਼ਾਨ		ਖ਼ੂਬ

GH	ਗ	ਗੈਰ
	ਗੁਲ	ਗਮ
	ਗਜਲ	ਗਜਬ

Z	ਜ	Zoo	ਜੂ
Zero	ਜੀਰੋ	Zigzag	ਜਿਗਜੈਗ
Zeal	ਜੀਲ	Zink	ਜਿੰਕ
Zebra	ਜੀਬਰਾ		

F	ਫ	ਬਰਫ
Fakir	ਫਕੀਰ	ਫਰਸ
Firm	ਫਰਮ	ਫਿਕਰ

E. USE OF CONSONANTS AT THE FOOT OF THE LETTERS.

In Panjabi, some consonants are used at the foot of other consonants.

Here are some examples:

1. Use of ਰ

In words where a consonant is put at the bottom of the letter, it shortens the sound of that letter. Any vowel assigned to the letter goes with the bottom consonant.

ਪ੍ਰੇਮ   ਪਰੇਮ   ਪ has a short sound, the stress is given on ਰ

ਪ੍ਰਭ   = ਪਰਭ

ਟ੍ਰੇਡ   = ਟਰੇਡ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ   = ਅੰਮਰਿਤ

2. Use of ਹ :

It is used when half sound of "H" is to be pronounced in conjunction with a consonant.

ਪੜ੍ਹ (ੜ + ਹ at the foot) are to be pronounced together as one compound consonant. The word should be read without separating ਹ.

ਗੜ੍ਹੀ	is not	ਗੜ ਹੀ
ਚੜ੍ਹਾ	is not	ਚੜ ਹਾ
ਅੰਨ੍ਹਾ	is not	ਅੰਨ ਹਾ

3. ਵ & ਯ are also used at the bottom. Their use is very rare.

CHART OF VOWELS

ਲਗਾਂ - ਮਾਤਰਾਂ

Mukta	ਹਸ	ਰਸ	ਪਸ
Kanna "a"	ਪਾਪਾ papa	ਬਾਬਾ Baba	ਰਾਜਾ Raja
Sihari "i"	ਹਿਲ Hill	ਰਿਲ Rill	ਪਿਲ Pill
Bihari "ee"	ਹੀਲ Heel	ਰੀਲ Reel	ਪੀਲ Peel
Aunkar "u"	ਫੁਲ Full	ਪੁਟ Put	ਪੁਲ Pull
Do-Aunkar "oo"	ਹੂਫ Hoof	ਰੂਫ Roof	ਪੂਲ Pool

Lany "ai"	ਹੇਲ Hail	ਰੇਲ Rail	ਪੇਲ Pail
Do-Lany "a"	ਹੈਕ Hack	ਰੈਕ Rack	ਪੈਕ Pack
Hora "o"	ਹੋਪ Hope	ਰੋਪ Rope	ਕੋਪ Cope
Kanoura "o"	ਹੋਟ Hot	ਰੋਟ Rot	ਪੋਟ Pot
Tippi "ng"	ਹੰਗ Hung	ਰੰਗ Rung	ਸੰਗ Sung
Adhik	ਕੱਖ	ਲੱਖ	ਅੱਖ

LESSON VIII

WORDS WITH MULTI-VOWELS

You are now ready to pick up any Panjabi reader and start reading. For reading words with multiple letters and multiple vowels, the following material will help you.

1.	ਕੇ	ਕੇਸ	ਕੇਸਕੀ	ਕੇਸਕੀਆਂ	
	ਸ਼ੇ	ਸ਼ੇਰ	ਸ਼ੇਰਨੀ	ਸ਼ੇਰਨੀਆਂ	
	ਬੇ	ਬੇਰ	ਬੇਰੀ	ਬੇਰੀਆਂ	
	ਮੇ	ਮੇਰ	ਮੇਰੀ	ਮੇਰੀਆ	
	ਖੇ	ਖੇਡ	ਖੇਡਾਂ	ਖੇਡਾਰੀਆਂ	
	ਦੇ	ਦੇਸ	ਦੇਸਾਂ	ਦੇਸਾਂਤਰਾਂ	
	ਖੇ	ਖੇਸ	ਖੇਸਾਂ	ਖੇਸੀਆਂ	
2	ਸਾ	ਸਾਬ	ਸਾਬੀ	ਸਾਬੀਆਂ	
	ਛਾ	ਛਾਪ	ਛਾਪੀ	ਛਾਪੀਆਂ	
	ਮਾ	ਮਾਲ	ਮਾਲਕ	ਮਾਲਕੀਆਂ	
	ਜਾ	ਜਾਲ	ਜਾਲਣ	ਜਾਲਣੀ	
	ਪਾ	ਪਾਲ	ਪਾਲਣ	ਪਾਲਣੀ	
	ਗਿਆ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨੀ	ਗਿਆਨੀਆਂ	
3	ਸੂ	ਸੂਰ	ਸੂਰਾ	ਸੂਰਮਾ	ਸੂਰਮੇ
	ਕੂ	ਕੂੜ	ਕੂੜਾ	ਕੂਜੜਾ	ਕੂਜੜੇ
	ਚੂ	ਚੂਰ	ਚੂਰਾ	ਚੂਰਮਾ	ਚੂਰਮੇ

4	ਬੋ	ਬੋਲ	ਬੋਲਾ	ਬੋਲੇ	ਬੋਲੀਆਂ
	ਪੋ	ਪੋਲ	ਪੋਲਾ	ਪੋਲੀ	ਪੋਲੀਆਂ
	ਗੋ	ਗੋਰ	ਗੋਰਾ	ਗੋਰੀ	ਗੋਰੀਆਂ

ਕੋ	ਕੋੜਾ	ਕੋੜੀ	ਕੋੜੇ	ਕੋੜੀਆਂ
ਚੋ	ਚੋੜਾ	ਚੋੜੀ	ਚੋੜੇ	ਚੋੜੀਆਂ
ਪੋ	ਪੋੜਾ	ਪੋੜੀ	ਪੋੜੇ	ਪੋੜੀਆਂ

5	ਮਿਲ	ਮਿਲਣਾ	ਮਿਲਣੀ	
	ਹਿਲ	ਹਿਲਣਾ	ਹਿਲਣੀ	
	ਚਿਲ	ਚਿਲਕਣਾ	ਚਿਲਕਣੀ	
	ਤਿਲ	ਤਿਲਕਣਾ	ਤਿਲਕਣੀ	
	ਪਿਚ	ਪਿਚਕਣਾ	ਪਿਚਕਣੀ	

6	ਪੀਸ	ਪੀਸਾ	ਪੀਸੀ	ਪੀਸੇ	ਪੀਸਿਆਂ
	ਚੀਨ	ਚੀਨਾ	ਚੀਨੀ	ਚੀਨੇ	ਚੀਨਿਆਂ
	ਨੀਕ	ਨੀਕਾ	ਨੀਕੀ	ਨੀਕੇ	ਨੀਕਿਆਂ

7	ਖੰਡ	ਖੰਡਾ	ਖੰਡੀ	ਖੰਡੇ	ਖੰਡੀਆਂ
	ਠੰਡ	ਠੰਡਾ	ਠੰਡੀ	ਠੰਡੇ	ਠੰਡੀਆਂ
	ਡੰਡ	ਡੰਡਾ	ਡੰਡੀ	ਡੰਡੇ	ਡੰਡੀਆਂ
	ਭਾਂ	ਭਾਂਡਾ	ਭਾਂਡੀ	ਭਾਂਡੇ	ਭਾਂਡੀਆਂ
	ਆਂ	ਆਂਡਾ	ਆਂਡੀ	ਆਂਡੇ	ਆਂਡੀਆਂ

8	ਸੁੱਕ	ਸੁੱਕਾ	ਸੁੱਕੇ	ਸੁੱਕੀ	ਸੁੱਕੀਆਂ
	ਚੁੱਕ	ਚੁੱਕਾ	ਚੁੱਕੇ	ਚੁੱਕੀ	ਚੁੱਕੀਆਂ
	ਸੁੱਚ	ਸੁੱਚਾ	ਸੁੱਚੇ	ਸੁੱਚੀ	ਸੁੱਚੀਆਂ

Panjabi Numbers

ਗਿਣਤੀ

1 ਇਕ One	34 ਚੌਤੀ Thirty-four	67 ਸਤਾਹਠ Sixty-seven
2 ਦੋ Two	35 ਪੈਂਤੀ Thirty-five	68 ਅਠਾਹਠ Sixty-eight
3 ਤਿੰਨ Three	36 ਛੱਤੀ Thirty-six	69 ਉੱਨ੍ਹਤਰ Sixty-nine
4 ਚਾਰ Four	37 ਸੈਂਤੀ Thirty-seven	70 ਸੱਤਰ Seventy
5 ਪੰਜ Five	38 ਅਠੱਤੀ Thirty-eight	71 ਇਕੱਤਰ Seventy-one
6 ਛੇ Six	39 ਉੱਤਾਲੀ Thirty-nine	72 ਬਹੱਤਰ Seventy-two
7 ਸੱਤ Seven	40 ਚਾਲੀ Forty	73 ਤਿਹੱਤਰ Seventy-three
8 ਅੱਠ Eight	41 ਇਕਤਾਲੀ Forty-one	74 ਚੌਹੱਤਰ Seventy-four
9 ਨੌਂ Nine	42 ਬਿਤਾਲੀ Forty-two	75 ਪੰਜਤਰ Seventy-five
10 ਦਸ Ten	43 ਤਿਰਤਾਲੀ Forty-three	76 ਛਿਹੱਤਰ Seventy-six
11 ਗਿਆਰਾਂ Eleven	44 ਚੌਤਾਲੀ Forty-four	77 ਸਤੱਤਰ Seventy-seven
12 ਬਾਰਾਂ Twelve	45 ਪੰਤਾਲੀ Forty-five	78 ਅਠੱਤਰ Seventy-eight
13 ਤੇਰਾਂ Thirteen	46 ਛੇਤਾਲੀ Forty-six	79 ਉੱਨ੍ਹਾਸੀ Seventy-nine
14 ਚੌਦਾਂ Fourteen	47 ਸੇਤਾਲੀ Forty-seven	80 ਅੱਸੀ Eighty
15 ਪੰਦਰਾਂ Fifteen	48 ਅਠਤਾਲੀ Forty-eight	81 ਇੱਕਾਸੀ Eighty-one
16 ਸੋਲ੍ਹਾਂ Sixteen	49 ਉੱਣ੍ਹਾਸੀ Forty-nine	82 ਬਿਆਸੀ Eighty-two
17 ਸਤਾਰਾਂ Seventeen	50 ਪੰਜਾਹ Fifty	83 ਤਰਾਸੀ Eighty-three
18 ਅਠਾਰਾਂ Eighteen	51 ਇਕਵੰਜਾ Fifty-one	84 ਚੌਰਾਸੀ Eighty-four
19 ਉੱਨੀਂ Nineteen	52 ਬਵੰਜਾ Fifty-two	85 ਪਚਾਸੀ Eighty-five
20 ਵੀਹ Twenty	53 ਤਰਵੰਜਾ Fifty-three	86 ਛਿਆਸੀ Eighty-six
21 ਇੱਕੀ Twenty-one	54 ਚਰਵੰਜਾ Fifty-four	87 ਸਤਾਸੀ Eighty-seven
22 ਬਾਈ Twenty-two	55 ਪਚਵੰਜਾ Fifty-five	88 ਅਠਾਸੀ Eighty-eight
23 ਤੇਈ Twenty-three	56 ਛੇਵੰਜਾ Fifty-six	89 ਉੱਣਨਵੇ Eighty-nine
24 ਚੌਵੀ Twenty-four	57 ਸਤਵੰਜਾ Fifty-seven	90 ਨਵੇ Ninety
25 ਪੱਚੀ Twenty-five	58 ਅਠਵੰਜਾ Fifty-eight	91 ਇਕੱਨਵੇ Ninety-one
26 ਛੱਬੀ Twenty-six	59 ਉੱਣਾਹਠ Fifty-nine	92 ਬੱਨਵੇ Ninety-two
27 ਸਤਾਈ Twenty-seven	60 ਸੱਠ Sixty	93 ਤਰੱਨਵੇ Ninety-three
28 ਅਠਾਈ Twenty-eight	61 ਇਕਾਹਠ Sixty-one	94 ਚੌਰੱਨਵੇ Ninety-four
29 ਉੱਣਤੀ Twenty-nine	62 ਬਾਹਠ Sixty-two	95 ਪਚੱਨਵੇ Ninety-five
30 ਤੀਹ Thirty	63 ਤ੍ਰੇਹਠ Sixty-three	96 ਛਿਅਨਵੇ Ninety-six
31 ਇਕੱਤੀ Thirty-one	64 ਚੌਹਠ Sixty-four	97 ਸਤੱਨਵੇ Ninety-seven
32 ਬੱਤੀ Thirty-two	65 ਪੈਹਠ Sixty-five	98 ਅਠੱਨਵੇ Ninety-eight
33 ਤੇਤੀ Thirty-three	66 ਛਿਆਹਠ Sixty-six	99 ਨਤਿਨਵੇ Ninety-nine
		100 ਸੌ One Hundred

VOCABULARY

A

BODY PARTS

ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ

Head	ਸਿਰ	Thumb	ਅੰਗੂਠਾ
Forehead	ਮੱਥਾ	Finger	ਉਂਗਲੀ
Eye	ਅੱਖ	Small Finger	ਚੀਚੀ
Eyebrow	ਭਰਵਟੇ, ਭਿੱਫਣ	Palm	ਤਲੀ
Eyelashes	ਪਲਕਾਂ	Nails	ਨੌਂਹ, ਨਾਖੁਨ
Eyeball	ਅੱਖ ਦਾ ਡੋਲਾ	Back	ਪਿੱਠ
Nose	ਨੱਕ	Waist	ਕਮਰ, ਲੱਕ
Teeth	ਦੰਦ	Knee	ਗੋਡਾ
Lips	ਬੁੱਲ	Calf	ਪਿੰਜਣੀ
Tongue	ਜੀਭ, ਜਬਾਨ	Leg	ਲੱਤ
Ear	ਕੰਨ	Ankle	ਗਿੱਟਾ
Neck	ਗਰਦਨ (ਗਿੱਚੀ)	Foot	ਪੈਰ
Shoulder	ਮੋਢਾ	Heel	ਅੱਡੀ
Chest	ਛਾਤੀ	Sole	ਪੱਥ
Arms	ਬਾਹਾਂ	Hair	ਵਾਲ, ਕੇਸ, ਰੋਮ
Elbow	ਕੂਹਣੀ	Beard	ਦਾੜੀ
Wrist	ਗੁੱਟ	Moustaches	ਮੁੱਛਾਂ, ਮੁਛਹਿਰੇ
Hand	ਹੱਥ		

B

LIFE & RELATIONS

ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ

Birth	ਪੈਦਾਇਸ਼, ਜਨਮ	Ancestors	ਵਡੇਰੇ (ਵਡਾਰੂ)
Childhood	ਬਚਪਨ	Engagement	ਮੰਗਣੀ
Oldman	ਬੁੱਢਾ	Wedding	ਵਿਆਹ
Oldwoman	ਬੁੱਢੀ	Marriage	ਵਿਆਹ
Senior Person	ਬਜ਼ੁਰਗ	Class-fellow	ਜਮਾਤੀ
Sick /ill	ਬੀਮਾਰ	Couple	ਜੋੜਾ, ਜੋੜੀ
Healthy	ਰਾਜ਼ੀ	Relationship	ਰਿਸ਼ਤਾ
Tired	ਥੱਕਿਆ	Friend	ਮਿਤਰ, ਦੋਸਤ, ਆੜੀ
Happy	ਖੁਸ਼	Guest	ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ
Sad	ਉਦਾਸ	Enemy	ਦੁਸ਼ਮਣ
Death	ਮੌਤ	Fight	ਝਗੜਾ, ਲੜਾਈ
Cremation	ਸਸਕਾਰ	War	ਜੰਗ, ਲੜਾਈ

(i) Family

ਪ੍ਰਵਾਰ

Father	ਪਿਤਾ, ਬਾਪ, ਬਾਪੂ	Brother	ਭਰਾ, ਬਾਈ, ਵੀਰ
Mother	ਮਾਤਾ, ਮਾਂ, ਬੇਬੇ	Son	ਪੁਤਰ, ਲੜਕਾ, ਬੇਟਾ
Sister	ਭੈਣ	Daughter	ਧੀ, ਲੜਕੀ, ਬੇਟੀ

(ii) RELATIONS THROUGH FAMILY MEMBERS

FATHER'S

Father	ਦਾਦਾ
Mother	ਦਾਦੀ
Sister	ਭੂਆ
Older Brother	ਤਾਇਆ
Younger Brother	ਚਾਚਾ

MOTHER'S

Father	ਨਾਨਾ
Mother	ਨਾਨੀ
Sister	ਮਾਸੀ
Brother	ਮਾਮਾ

BROTHER'S

Wife	ਭਰਜਾਈ
Son	ਭਤੀਜਾ
Daughter	ਭਤੀਜੀ

SISTER'S

Husband	ਜੀਜਾ, ਭਣੋਈਆ
Son	ਭਣੇਵਾਂ
Daughter	ਭਣੇਵੀਂ

(iii) REALTION THROUGH IN-LAWS**WIFE'S**

Mother	ਸੱਸ
Father	ਸਹੁਰਾ
Sister	ਸਾਲੀ
Brother	ਸਾਲਾ

HUSBANDS'S

Mother	ਸੱਸ
Father	ਸਹੁਰਾ
Sister	ਨਣਦ
Older Brother	ਜੇਠ
Younger Brother	ਦਿਓਰ

Father	ਕੁੜਮ	Daughter-in-law's	
		Mother	ਕੁੜਮਨੀ
Father	ਕੁੜਮ	Son-in-law's	
		Mother	ਕੁੜਮਨੀ

C CALENDER ਕਲੰਡਰ

Days	ਦਿਨ, ਵਾਰ				
Sunday	ਐਤਵਾਰ	Monday	ਸੋਮਵਾਰ	Tuesday	ਮੰਗਲਵਾਰ
Wednesday	ਬੁੱਧਵਾਰ	Thursday	ਵੀਰਵਾਰ	Friday	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ
Saturday	ਸ਼ਨੀਚਰਵਾਰ				

Hour	
Minute	ਮਿੰਟ
Second	ਸਕਿੰਟ
Week	ਹਫ਼ਤਾ
Month	ਮਹੀਨਾ

Months	ਮਹੀਨੇ				
January	ਜਨਵਰੀ	February	ਫਰਵਰੀ	March	ਮਾਰਚ
April	ਅਪ੍ਰੈਲ	May	ਮਈ	June	ਜੂਨ
July	ਜੁਲਾਈ	August	ਅਗਸਤ	September	ਸਤੰਬਰ
October	ਅਕਤੂਬਰ	November	ਨਵੰਬਰ	December	ਦਸੰਬਰ

Sunrise	ਸੂਰਜ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾ
Dawn	ਪ੍ਰਭਾਤ
Morning	ਸਵੇਰਾ
Before Noon	ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
Noon	ਦੁਪਹਿਰ
Afternoon	ਦੁਪਹਿਰ ਪਿਛੋਂ
Evening	ਸ਼ਾਮ, ਆਬਣ
Midnight	ਅੱਧੀ ਰਾਤ
Sunset	ਸੂਰਜ ਦਾ ਡੁਪਾ

D HOUSE ਘਰ

House	ਘਰ, ਮਕਾਨ	Room	ਕਮਰਾ
Veranda	ਬਰਾਂਡਾ	Kitchen	ਕਿਚਨ, ਰਸੋਈ
Bedroom	ਸੌਣ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ	Dining room	ਖਾਣੇ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ
Living Room	ਬੈਠਕ, ਉਠਣ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ	Roof	ਛੱਤ
Floor	ਫਰਸ਼	Rug	ਗਲੀਚਾ
Wood	ਲੱਕੜ	Iron	ਲੋਹਾ
Metal	ਧਾਤ	Fridge	ਫਰਿਜ
Washing machine	ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ	Dryer	ਕਪੜੇ ਸੁਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ
Spoon	ਚਮਚਾ	Serving spoon	ਕੜਛੀ
Glass	ਗਲਾਸ	Bowl	ਕਟੋਰਾ, ਕੋਲ, ਕੋਲੀ
Television	ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ	Door	ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਬੂਹਾ
Window	ਖਿੜਕੀ	Gate	ਗੇਟ, ਵਡਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ
Fireplace	ਅੰਗੀਠੀ	Flower pot	ਗਮਲਾ
Flower vase	ਫੂਲਦਾਨ	Inside	ਅੰਦਰ
Outside	ਬਾਹਰ	City	ਸ਼ਹਿਰ
Grass	ਘਾਹ	Lock	ਜਿੰਦਰਾ
Key	ਚਾਬੀ, ਕੁੰਜੀ	Street	ਗਲੀ
Block	ਮਹੱਲਾ	Village	ਪਿੰਡ, ਗਰਾਂ
Pets	ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ	Dog	ਕੁੱਤਾ
Cat	ਬਿੱਲੀ	Hamster	ਪਾਲਤੂ ਚੂਹਾ
Bird	ਪੰਛੀ		

E

FOOD

ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਭੋਜਨ

Flour	ਆਟਾ	Onions	ਪਿਆਜ਼, ਗੰਡੇ
Bread	ਡਬਲ ਰੋਟੀ	Radish	ਮੂਲੀ
Chapati	ਰੋਟੀ	Red Chillies	ਲਾਲ ਮਿਰਚ
Rice	ਚਾਵਲ, ਚੌਲ	Lentil	ਮਸਰ
Vegetable	ਭਾਜੀ, ਸਬਜ਼ੀ	Pickle	ਅਚਾਰ
Potato	ਆਲੂ	Peanut	ਮੂੰਗਫਲੀ
Cauliflower	ਗੋਭੀ	Salt	ਨਮਕ, ਲੂਣ
Cabbage	ਬੰਦ ਗੋਭੀ	Black pepper	ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ
Carrot	ਗਾਜਰ	Sugar	ਖੰਡ, ਚੀਨੀ
Okra	ਭਿੰਡੀ	Milk	ਦੁੱਧ
Pea	ਮਟਰ	Yogurt	ਦਹੀਂ
Bittergourd	ਕਰੇਲਾ	Buttermilk	ਲੱਸੀ
Spinach	ਪਾਲਕ	Butter	ਮੱਖਣ
Pumpkin	ਹਲਵਾ ਕੱਦੂ	Fruit	ਫਲ
Gourd	ਘਈਆ	Apple	ਸਿਉਂ, ਸੇਬ
Turnip	ਸਲਗਮ	Pear	ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ
Beans	ਲੋਬੀਆ, ਰਵਾਂ	Banana	ਕੇਲਾ
Pods	ਫਲੀਆਂ	Mango	ਅੰਬ
Gram	ਛੋਲੇ	Orange	ਸੰਤਰਾ, ਮਾਲਟਾ
Garlic	ਲਸਣ	Grapefruit	ਚਕੋਤਰੇ
Ginger	ਅਦਰਕ, ਸੁੰਢ	Papaya	ਪਪੀਤਾ
Tea	ਚਾਹ		
Biscuit	ਬਿਸਕੁਟ		
Cake	ਕੇਕ		

F SCHOOL ਸਕੂਲ

School	ਸਕੂਲ, ਵਿਦਿਆਲਾ	Principal	ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
Pen	ਪੈਨ	Pencil	ਪੈਂਸਿਲ
Class	ਕਲਾਸ, ਜਮਾਤ	Student	ਵਿਦਿਆਰਥੀ
Teacher	ਅਧਿਆਪਕ	Late	ਲੇਟ, ਪਛੜਿਆ
Period	ਪੀਰੀਅਡ, ਘੰਟਾ	Football	ਫੁੱਟਬਾਲ
Volleyball	ਵਾਲੀਬਾਲ	Hockey	ਹਾਕੀ
Wrestling	ਘੋਲ, ਕੁਸ਼ਤੀ	Swimming	ਤੈਰਨਾ
Book	ਕਿਤਾਬ, ਪੁਸਤਕ		
Health	ਸਿਹਤ	Healthy	ਸਿਹਤਮੰਦ
Sick	ਬੀਮਾਰ	Tired	ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ
Headache	ਸਿਰ ਦਰਦ	Stomach ache	ਪੇਟ ਦਰਦ
Pain	ਦਰਦ	Run	ਭੱਜਣਾ, ਦੌੜਨਾ
Walk	ਤੁਰਨਾ, ਚਲਣਾ	Sit	ਬੈਠਣਾ
Stand	ਖੜ੍ਹਨਾ	Sleep	ਸੌਣਾ
Lying down	ਲੇਟਣਾ	Talk	ਗੱਲ ਕਰਨੀ
Discuss	ਵੀਚਾਰ ਕਰਨੀ	Argue	ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ
Fight	ਲੜਾਈ	Quarrel	ਝਗੜਾ

G

Weather ਮੌਸਮ

Heavy rain	ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼	Windstorm	ਅੰਧੇਰੀ
Flood	ਹੜ੍ਹ	Space	ਅਕਾਸ਼
Sun	ਸੂਰਜ	Cloud	ਬੱਦਲ
Drizzle	ਕਿਣਮਿਣ	Rain	ਬਾਰਿਸ਼, ਵਰਖਾ, ਮੀਂਹ
Earthquake	ਭੁਚਾਲ	Solar Eclipse	ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ
Lunar Eclipse	ਚੰਦ ਗ੍ਰਹਿਣ	Moon	ਚੰਦ
Earth	ਧਰਤੀ	East	ਪੂਰਬ
North	ਉੱਤਰ	West	ਪੱਛਮ
South	ਦੱਖਣ	Water	ਪਾਣੀ
Snow	ਬਰਫ		

[illegible]